

Ad hebreos

dantius fuit qđ iurauit. Volēs inq̄ ostēdere heredit̄ pol-
licitationē. i. rei pollicite. Rom. 9. Qui filij sunt pmissiōis
estimātur in semie. Ostēdere inq̄ imobilitatē. Sciēdū
est qđ in his que a deo pcedūt duo sunt cōsiderāda: scz ipse
pcessus rex r cōsiliuz dei a quo talis pcessus causatur.
Cōsiliuz dei est oīno imobile. Esa. 46. Cōsiliuz meū stabit
r oīs voluntas mea fiet. Sed dispositio est bñ mutabilis.
Nā dñs aliquādo pñciat aliquid fm qđ exigit ordo r p-
cessus rerū sicut patet Esa. 38. Dispone domui tue: qz mo-
rieris tu r nō viues. Dabebat enim cursus infirmitatis qđ
ex illa moreret. Et similiter Jone. 3. Adhuc quadraginta
dies r niniue subuertetur: qz ipsa meruerat submersionez
sui ipsius. Jere. 18. Repēte loquar aduersus gētes r aduer-
sus regnū: vt eradice: r destrua: r disperdas illud. Si peni-
tentiā egerit gens illa a malo suo quod locutus suz aduer-
sus eam:agam r ego penitētiā super malo qđ cogitauit:
vt facere ei rē. Et tūc pphētia est cōminatiōis. Quādoqz
vero pñciat aliquid fm qđ respicit cōsiliuz dei eternuz: r
super hoc deus nūq̄ penitet nec illud retrahit. p Reg. 15.
Triumphatoz in israel nō parcat r penitudine nō flectet.
Tamē sciēdū est qđ quādocūqz dñs pmittit aliqd sub iu-
ramēto est pphētia pdestinatiōis que est oīsua diuini
cōsili. Et ista pmissio penitus imutabilis est.

Deide cū dicit. (Ut per duas res rē.) Ostēdit fructū p-
missiōis: r pmo ostēdit quis sit ille fructus. Scđo quis cō-
sequat hūc fructū ibi. (Quaz sic anchorā rē.) Fructus au-
tē est vt spes nostra sit certa. Un dicit. Ut habeamus for-
tissimū. i. firmissimū solatiū spei per duas res imobiles qđ
bus impossibile est mētiri. s. per deuz qui pmittit qui nō
mētitur. Num. 23. Nō est de? vt filius hoīs vt mētiat rē.
Et per iuramētū in quo est maior rfirmatio vitatis. Sciē-
duz est autē qđ sicut delectatio sensibilis est experiētia sen-
sibilis r memoria de pterito: ita spes de futuro. p Mach.
2. Dēs qui sperāt in ipso nō ifirmant. Esa. 40. Qui sperāt
in dño mutabūt fortitudinē: assumēt pēnas vt aquile cur-
rēt r nō laborabūt rē. Dabeamus inq̄ nos qui r fugimus
a malis. s. mūdi ab impugnatione hostis ad tenēdā ppositā
nobis spem. ps. Dñe refugiu es nobis. puer. 18. Turris for-
tissima nomē dñi. Ad ipsaz currit iustus r exaltabit.

Deide cum dicit. (Quā sicut anchorā rē.) Ostēdit qđ fi-
deles pmissione istam cōsequatur: r vti quadā similitu-
dine. Cōparat enī spem ipsi anchorę que sicut in mari na-
uē imobilitat: ita spes aīaz firmat in deo i hoc mundo qui
est quasi quoddaz mare. ps. Hoc mare magnū r spaciosuz
manibus. Ista tamē anchora debet eē secūra: vt. s. nō defi-
ciat. Un sit de ferro. z. Thimo. p. Scio cui credidi r certū
sum rē. Jtez debet eē firma: vt. s. nō cito a navi remoueat:
ita hō v3 alligari isti spei sic anchora nauī alligat. Est autē
differētia iter anchorā r spem: qz anchora in imo figit: sed
spes in sumo. s. in deo. Nihil enī in pñti vita est firmū vbi
aīa posset firmari r quiescere. Un Heñ. 8. Dicit qđ colum-
ba nō inuenit vbi requiesceret pes eius. Et ideo dicit qđ v3
icedere vsqz ad iteriora velaminis. Aplūs enīz per sancta
que erāt in tabernaculo itelligit status pñtez ecclesie: sed
per sanctafanctoz que per velum distinguebant a sanctis
itelligit status future glorie. In illo ḡ vult qđ figat ancho-
ra spei nostre qui est modo velatus ab oculis nostris. Esa.
64. Oculus nō vidit deus absqz te que pparasti expectan-
tibus te. ps. Quam magna multitudo dulcedinis tue dñe
quā abscondisti timētibz te. Vanc ibi fixit pcurfor noster
qui ibi igressus est. Un Jo. 14. Vado parare vobis locuz.
Mich. 2. Ascēdit padēs iter ante eos. Et ideo dicit qđ ipse
tāqz pcurfor p nobis igressus est in iteriora velaminis:
r ibi fixit spem nřam sic dicit in collecta in vigilia r in die
ascēsiōis. Tamē qz itra velum nō licebat itrare nisi sumo

sacerdoti. Leuit. 16. Ideo dicit qđ iesus qđ p nobis igressus
est: factus ē pōtifex i eternū fm ordinē melchisedech. Ec-
ce qđ elegāter redit apls ad ppositū suuz. Ipse enī ceperat
loqui de sacerdotio: r tamē fuerat multū digressus: s3 nūc
ad istud redit sicut ps. CAP. VII.

It enim melchisedech rex sa-
cerdos dei sumi q obuiauit abrae
regresso a cede regum: r benedixit
ei: cui r decimas omnium diuisit
abraam: primuz quidem qui inter-
pretatur rex iusticie. deinde autem r rex salem:
quod est rex pacis: sine patre: sine matre: sine
genealogia: neqz initium dierum: neqz finē vi-
te habens: assimilatus autēz filio dei manet sa-
cerdos in perpetuum.

Supra apls. 5. cap. pbanit xpm eē sacerdotē. In. 6. autē
ca: iterposuit qđā ad pparādos aīos auditoz: hic redit ad
suū ppositū. Intēdit enī pbare excellētiāz sacerdotij xpi
ad sacerdotiū leuiticū. Et circa h̄ facit duo. Prio. n. ostēdit
excellētiā sacerdotij xpi ad sacerdotiū veteris testamēti.
Scđo ostēdit qđ fideles debēt sacerdoti xpo reuerēter sub-
di. Et h̄ in medio decimi capli ibi. (Dabētes itaqz frēs fi-
ducia rē.) Circa p̄mū duo facit. P̄mo enī ostēdit preroga-
tiua sacerdotij xpi sup leuiticos ex pte psonę ipsi? sacerdo-
tis. Scđo ex pte misterij. s. cap. ibi. (Capl3 aut sup ea rē.)
Circa p̄mū duo facit. Qz p̄mo ostēdit exitiā sacerdotij xpi
ex pmissione dīna. Scđo ostēdit necitatez sacerdotij eius
ibi. (Talis enī decebat rē.) P̄missione vō ostēdit p illud
ps. Iurauit dñs r nō p̄nitebit euz rē. Un tria ostēdit ad p-
positū suū pbādūz. P̄mo illud qđ dī fm ordinē melchise-
dech. Scđo illud qđ dī iurauit ibi. (Et q̄tū ē nō sine iure
iurādo rē.) Tertio illud qđ dī. Tu es sacerdos ibi. (Et alij
qdem plures rē.) Circa p̄mū duo facit. Qz p̄mo ostēdit si-
militudinē ad melchisedech. Scđo ex hac similitudie p̄fert
sacerdotiū xpi leuitico ibi. (Intuemini aut rē.) Circa p̄-
mū duo facit. qz p̄mo describit cōditiones melchisedech.
Scđo ostēdit quō cōueniūt xpo ibi. (P̄mū qdē rē.) Des-
cribit aut melchisedech. p̄mo ex noīe cū dicit. Hic autem
melchisedech. Sic enī nomiat eū scriptura. Heñ. 14. Ubi
habēt hystoria quā apls hic supponit. Et h̄z Ho. hebrei di-
cunt ipm fuisse Sem p̄mogenitū Noe: r tūc qñ Abraā ha-
buit victoriā erat annoz 390. a. s. 309. r occurrit abrae ne-
poti suo. Scđo describit eū a dignitate. Erat enīz rex r sa-
cerdos. Quātū ad p̄mūz dicit. Rex salē rē. Et fm aliquos
salē dī hierlm. S3 ē hieronymus in qđā epla: qz vt ipse
dicit nō poterat eē qđ ei occurreret a hierlm qđ pbat ex si-
tu. Alj aut dicit qđ salē dī ille locus: de quo dī Jo. 3. qđ iux-
tā illuz ioānes baptigabat r menia illius loci erāt adhuc tpe
hieronymi. Quātū ad 2^m dīc. Sacerdos dei sumi. Antiqui-
tus enī ille qui iter filios erat antiquior erat sacerdos. S3
vez est qđ tpe abrae multū inualuerat cultus ydoloz. Et
iō ne credat qđ eēt sacerdos ydoloz addit dei sumi. s. per
eēntiā nō p participationē vel nuncupationē. Deus enim
est creator: oīum eoz qui dicunt v3: siue p participationē:
siue p errore. ps. Rex magnus sup oēs deos. Esa. 61. Vos
sacerdotes dñi vocabimini rē. Tertio dīscribit eū ab offō.
sacerdos enī medi? ē iter deuz r pplm. Debz ḡ aliqd pplō
cōferre. s. spiritualia r aliquid ab ipso accipere scz tempo-
ralia. p 2° Cor. 9. Si nos vobis spiritualia seminauimus nō
magnuz est si carnalia vestra metamus. P̄mo ḡ debz exhi-
bere rfortationē p bona monita. Un dī Heñ. 14. qđ quat-
tuoz reges vicerūt quinqz reges r captiuū duxerūt loth

nepotē abrae. Isti quattuor reges sunt quattuor vitia p̄cipalia opposita quattuor cardinalib⁹ v̄tutibus que captiui detinet affectū nepotē rōnis victis q̄q; sensib⁹ corporis. Qui enī superat ⁊ liberat affectū d̄z confortari a sacerdote. Esa. 21. Occurrētes sitiētī ferte aquā. Et Esa. 35. Confortate manus dissolutas ⁊c. Sc̄do p̄ sacramētoꝝ administrationē benedicēdo. Un̄ benedixit ei. ps. Benediximus vobis in nomine dñi. Hoc aut̄ fit impēdēdo sacramēta p̄ que cōfortat homo in gr̄a. Num. 6. Inuocabūt nomē meū super filios israel: ⁊ ego b̄dicam eis. Nā deus b̄dicat auctoritate: sed sacerdos ministerio. Et decimas. s. ad sustentationē diuinit. s. abraam. i. recte distribuit. S̄z contra. qz vt ps. Num. 18. Ex lege est datio decimarū. Nō ḡ sunt ante leges. Rūdeo. Dōm est q̄ cerimonialia veteris testamēti sunt q̄daz determinationes p̄ceptoꝝ iuris n̄alis ⁊ p̄ceptoꝝ moralium. Et ideo q̄tum ad hoc q̄ habebant de iure n̄ali seruabant ante legē tm̄ p̄ voto obseruantū ⁊ sine aliquo p̄cepto. Qz enī aliqd offerat deo in recognitionē creationis ⁊ dñi hoc est n̄ale: sed q̄ offerat vitulus vel edus h̄ est cerimoniale. Similr de iure n̄ali est q̄ ministri seruiētes deo sustentent a populo: sicut ps. Hei. 4. 7. q̄ hoc seruabat etiā apud gentiles. Un̄ sacerdotes: qz pascebantur de horreis publicis nō sunt cōpulsī vendere possessiones suas. ⁊ ideo fuerūt ante leges. S̄z determinatio huius partis ē per legem. Leuit. 27. Oēs decime dñi sunt: ⁊ in hui⁹ signū iacob ante legē in loco in quo postea fuit edificatū tēpluz vouit se daturū decimas. ⁊ hoc sp̄aliter: qz ad hoc dei cult⁹ pp̄rie exhibet vt significet q̄ homo q̄quid h̄z a deo accipit ⁊ totā p̄fectionē suā ab ipso expectat. Numerus enim denarius est p̄fectus: qz cōsurgit ex partibus suis aliquotis: qz vnū duo tria quattuor faciunt decem. Usq; etiā ad ip̄z ascēdit numerus ⁊ omnes alij nō sunt nisi quedā repetitio ⁊ additio sup̄ denariū. Omnes ḡ sunt imperfecti vsq; dum peruenit ad ip̄m. Et similr a deo est omnis p̄fectio. Ut ḡ significaret q̄ a deo est complementum omnis p̄fectionis. ideo dedit decimas.

Deide cuz dicit. (Primū quidē ⁊c.) ostēdit similitudinē xp̄i ⁊ melchisedech. ⁊ circa hoc facit duo. Primo enī inducit similitudinē q̄tum ad cōditionē p̄sone. Sc̄do q̄tum ad sacerdotiū ibi. (Assimilat⁹ aut̄ filio dei ⁊c.) Prima in duas: qz p̄mo ponit similitudinē q̄tum ad ea que in scriptura cōmemorant. Sc̄do q̄tum ad ea que in ipsa tacentur ibi. (Sine p̄re ⁊c.) In scriptura autē duo dicunt de ipso. Primū quidē nomē. s. melchisedech qd̄ interpretat rex iusticie ⁊ significat xp̄m qui fuit rex. Jere. 23. Et regnabit rex ⁊ sapiēs erit ⁊ faciet iudiciū ⁊ iusticiā in terra. Nec solū dicit iustus s; etiā rex iusticie: qz factus ē nobis sapiā ⁊ iusticia. p̄ Cor. p̄. Aliud qd̄ dicit de ipso est cōditio. Un̄ d̄ rex salē. i. pacis. hoc autē cōuenit xp̄o. Ipse enī est pax n̄ra. Ep̄hes. 2. Et in hoc docet ap̄llus vti interpretatiōe nominū in predicationibus. ps. Orie in diebus eius iusticia ⁊ abundantia pacis. Et bñ cōiungit iusticiam ⁊ pacē: qz nullus facit pacē ḡ nō seruat iusticiā. Esa. 32. Erit opus iusticie pax. In mūdo isto gubernamur i iusticia: s; in futuro in pace. Esa. 32. Sedebit p̄pls meus in pulchritudine pacis.

Deinde cuz dicit. (Sine patre ⁊c.) ponit similitudinē q̄tum ad ea que tacent de ipso: qz in scriptura nō fit mētio de patre vel matre eius nec de genealogia ip̄i. Un̄ ex b̄ aliqui antiqui assumpserūt mām erroꝝ: vt qz solus deus est sine p̄ncipio ⁊ sine fine dicerēt istuz melchisedech fuisse filiū dei. Istud aut̄ damnatū est sicut hereticuz. (Un̄ de sciēdū est q̄ in veteri testamēto quādocūq; fit mētio de aliq̄ solēni p̄sona narrat̄ pater ⁊ mater ⁊ tēpus natiuitatis ⁊ mortis: sicut de Ysaac ⁊ multis alijs: hic autē subito introducit̄ melchisedech: nulla penitus facta mētiōe de

generatiōe sua ⁊ p̄tinentibus ad ipsam. Et hoc vtiq; rōnabiliter. In q̄tum enī d̄ sine patre significat natiuitas xp̄i de virgine que fuit sine patre. Mat. p̄. Qd̄ enī in ea natū est de sp̄sco est. Illud aut̄ qd̄ est pp̄rius dei nō d̄z attribui creature. Solius v̄o dei patris est eē patrē xp̄i. Ergo in natiuitate illi⁹ ḡ ip̄m p̄figurabat nō debuit fieri mētio de patre carnali. Itē q̄tum ad nām eternā d̄z. Sine matre. ⁊ hoc ne itelligas istā gnōnē eē mālez sic mater dat māz genito: s; est sp̄ialis sicut splendor a sole. supra. p̄. Qui cuz sit splendor gl̄ie ⁊c. Itē q̄n fit gn̄atio a p̄re ⁊ matre nō totū est a p̄re: s; mā administrat a matre. Ad excludendū ḡ imperfectionē a xp̄o: ⁊ ad designandū q̄ totū qd̄ h̄z est a patre: nō fit aliqua mētio de matre. Unde verus. Est sine m̄re de⁹. est sine patre caro. ps. Ex v̄tero ante luciferuz genui te. sc̄z Ego solus. (Sine genealogia. Ex duplici rōne nō ponit genealogia eius in scriptura. Una ad designandū q̄ generatio xp̄i est ineffabilis. Esa. 53. Gn̄ationez ei⁹ q̄s enarrabit. Alia ad designandū q̄ xp̄s qui itroducit̄ vt sacerdos non p̄tinet ad genus leuiticū nec ad genealogiā veteris legis. Et hec est intentio apostoli. Un̄ subdit. Neq; initiū dieruz habēs neq; finē vite. Hoc aut̄ dicit nō qz xp̄s nō sit natus in tpe neq; mortu⁹: s; p̄pter eternā eius gn̄ationē: in quā nat⁹ ē sine initio cuiuscūq; tēporis. Un̄ Jo. p̄. In p̄ncipio erat v̄bū. i. tpe quocūq; dato ante erat v̄bū: vt exponit basil⁹. Est enī ante oēs dies: qz p̄ ip̄m factus est mūdus: cum quo inceperunt dies. Item nec finē vite: verū est q̄tum ad eternitatem. Quātum etiam ad bonitatem nō habet finē vite: qz xp̄s refurgēs ex mortuis iam nō moritur. Rom. 6. ⁊ infra. 13. Xps̄ ielus heri ⁊ hodie ipse ⁊ in secula.

Deide cū dicit. (Assimilat⁹ aut̄ filio dei ⁊c.) ostēdit similitudinē q̄tum ad sacerdotiū. (Sciēdū ē tm̄ qz solet dici qz posteriora simulant̄ p̄ozib⁹ et nō ecōuerso. Et iō ne credat qz sacerdotiū xp̄i sit posterius sacerdotio melchisedech. B̄ remouet ap̄ls: qz si xp̄s iqtū hō nat⁹ sit post euz ⁊ ex tpe. tm̄ iqtuz d̄s ⁊ fili⁹ dei: ē ab eterno. Et iō melchisedech fm̄ oīa ista assimilat⁹ ē illi ḡ ē fili⁹ dei: ⁊ b̄ in q̄tum manet sacerdos i p̄petuū: qd̄ p̄t dupl̄ exponi. Uno. qz nō fit mētiōe sine sacerdotio ei⁹: nec successore ip̄i. D̄sec. 12. In manib⁹ pp̄haz assimilat⁹ suz. Itē ē sacerdos in p̄petuū: qz figuratū ei⁹. s. sacerdotiū xp̄i i p̄petuū ē. Un̄ ⁊ i scriptura pluries repetit̄ ritu p̄petuo. Exo. 27. Cult⁹ p̄petu⁹ erit. Leuit. 24. Cultu rituz p̄petuo. qz illd̄ quod figurabatur per istud perpetuum erat. Per hoc enim apostolus cōtinuat sequētia ad precedentia. Lectio. II.

Attuemini autem quant⁹ sit hic cui ⁊ decimas dedit de precipuis abraam patriarche. Et quidem de filijs leui sacerdotium accipientes mandatum habēt decimas sumere a populo fm̄ legem. idest a fratribus suis: quanq; ⁊ ip̄si extirint de lumbis abrae. Cuius autem generatio nō ānumerat̄ in eis: decimas sumpsit ab abraam: ⁊ hunc qui habebat repromissiones benedixit. Sine vlla autem contradictione quod minus est a meliore benedictur. Et hic quidem decimas moriētes homines accipiunt. ibi autē contestatur quia viuit. Et vt ita dictum sit: per abraaz ⁊ leui qui decimas accepit: decimatus est. Adhuc enī in lumbis patris erat: quando obitauit ei melchisedech.

Supra ondit̄ apostolus quomodo melchisedech. assi

Ad hebreos

latus est filio dei: hic ostēdit p̄eeminentiā sacerdotij melchisedech ad sacerdotiū leuiticum. Et circa hoc facit duo. Primo enī excitat attentionē. Sc̄do ostēdit p̄positū ibi. (Et quidē de filijs leui rē.) Excitat autē ip̄os: q̄ grandia r̄ maxima dicturus erat. prouerb. 8. Audite me: q̄ de rebus magnis locutura suz. Et iō dicit. Intuemini. i. diligēter cōsiderate. q̄tus. i. q̄ magne dignitatis sit ille cui abraaz patriarcha decimas soluit. r̄ hoc de p̄cipuis. Mala. p̄. Ma ledictus dolosus qui h̄z in grege suo masculū r̄ votum faciens immolat d̄no debile. Dr̄ autē abraaz patriarcha. i. p̄nceps patrū: nō q̄ nō habuerit patrē: sed q̄ sibi facta est p̄missio de paternitate gentiū. Gen. 17. Eris pater multarūz gētiū rē. Ecc. 44. Abraā magn⁹ p̄ multitudis gētiūz rē. ro. 4. P̄ez mltarūz gētiūz posui te añ deū cui credidisti rē.

¶ Deide cuz dicit. (Et qdē de filijs rē.) ostēdit p̄eeminentiā sacerdotij melchisedech ad leuiticū. Et circa hoc facit duo. Primo enī ostēdit p̄positū. Sc̄do ex hoc cōcludit itentuz. s. q̄ sacerdotiū xp̄i p̄ferat sacerdotio leuitico ibi. (Si q̄ cōsumatio rē.) Itēz p̄ma in duas q̄ p̄mo ostēdit p̄positum. Sc̄do remouet quandā r̄sponsonē ibi. (Et vt ita dictū sit rē.) P̄ma itēz in duas. P̄mo ostēdit p̄eeminentiā q̄tum ad id in quo ipse vsus est sacerdotio suo. Sc̄do q̄tum ad p̄ditionē sacerdotij ibi. (Et hi qdēz decimas rē.) Ad sacerdotē vero duo pertinet: vt dēn̄ est supra. s. accipere r̄ benedicere. Duo q̄ facit. Quia p̄mo ostēdit excellētiā q̄tum ad acceptionē decimarū. Sc̄do q̄tum ad b̄ndictionē ibi. (Et hunc qui habebat rē.) Circa p̄mūz adhuc duo facit: q̄ p̄mo ostēdit q̄bus p̄petit accipere decimas. Sc̄do quomodo hoc excellētius faciebat melchisedech ibi. (Luius autē generatio rē.) Dicit q̄. Et quidē accipiētes sacerdotiūz de filijs leui rē. In hoc ostēdit quibus cōpetit accipere decimas q̄ sacerdotibus. Sciēdū est autē q̄ illi de tribu leui erāt deputati diuino cultui. Inter ip̄os autē soli illi de stirpe aaron erāt sacerdotes. Exo. 28. Applica aarō rē. Et isti q̄z aaron erāt de tribu leui sumebāt decimas. S̄z extra. Ergo s̄m hoc soli sacerdotes accipiebāt decimas: qd̄ est tra illd̄ Num. 18. Filijs leui dedi omnes decimas israhel. R̄spōdeo. D̄m̄ est q̄ leuite nō accipiebāt eas: nisi q̄ ministrabāt sacerdotib⁹. Et ita nō p̄pter se s̄z p̄pter sacerdotes daban̄ eis. Itē leuite accipiebāt decimas decimatas. sicut Num. 18. Et ita soli sacerdotes accipiebāt r̄ non soluebāt. Sc̄do ostēdit quo iure accipiebāt: q̄ ex mandato legis. Un̄ dicit. Mandatū h̄nt decimas sumere. C̄ Lōtra. Si hoc est mādātū legis cū seruare mādātā legis modo sit p̄ctm̄. videt̄ illicitū modo dare vel accipere decimas. R̄spōdeo. D̄m̄ est q̄ in lege fuerūt quedā pure ceremonialia: sicut circūcisio imolare agnuz r̄ h̄. Et ista q̄z erant figuratiua t̄n̄: nō licz modo seruare. Erāt enī figura futuri. Un̄ qui modo seruaret significaret xp̄m̄ adhuc futurū. Quedā vō erāt pure moralia r̄ ista modo seruāda sunt. Et de talibus fuit datio decimarū: sicut supra dēn̄ est. Tamē decimatio r̄ i lege data est r̄ in nouo testamēto. Mat. 10. Dignus est oparius cibo suo. Luc. 10. Dignus est operari⁹ mercede sua. Sed determinatio talis portionis est ab ecclesia sicut r̄ in veteri testamento fuit ex lege. Alia vō fuerunt partim ceremonialia r̄ partim moralia sicut iudicialia r̄ ista q̄tus ad id q̄ ceremonialia sunt nō licz ea seruare: s̄z q̄tum ad morale debēt: tamē nō ē necesse in p̄pria forma seruari. C̄ Alia obiectio: q̄ si esset mādātū r̄ adhuc est. Ergo peccat qui nō accipit: r̄ peccat v̄binō accipiuntur. R̄spōdeo. D̄m̄ est q̄ aliqui dicunt q̄ nulli licz abrenūciare iuri accipiēdarū decimarū: sed bene licz dimittere vsuz accipiendi p̄pter scādalu: r̄ hoc exemplo apostoli qui sumptus nō accipiebat ab aliquibus. Et sic dicunt mādātū eē q̄ iuri nō renuncient. Melius tamē dici potest q̄ nō est i-

telligēdum q̄ eis p̄ceptū sit sumere s̄z pro se habēt itroductuz hoc mādātū q̄ accipere possint r̄ alij teneant reddere. C̄ Tertio ostēdit a q̄bus accipiebāt: q̄ a populo. s. a fratrib⁹ suis s̄m legem. q̄z ipsi leuite exierint de lumbis abrae. Qu. n. aligs possz dicere q̄ sit melchisedech accepit decimas ab abraā: ita leuite a filijs ei⁹. Ergo nō p̄fert illd̄ sacerdotiūz isti: ideo hoc excludit r̄ dicit q̄ ipsimet leuite erant de semine abrae r̄ sic erant inferiores eo cui decimas soluerunt sc̄licet abraam.

¶ Deide cuz dicit. (Luius autē gnatio rē.) ostēdit quō excellēti⁹ cōueniebat melchisedech accipere decimas: q̄ nec ip̄e erat de genere abraā. v̄n̄ gnatio ei⁹ nō ānumerat̄ cū eis. s. leuitis. Itē ex mādato legis licebat eis sumere decimas: r̄ sic eoz sacerdotiū erat subiectum obseruātus legis: s̄z ille nō ex mādato cuiuscunq̄ legis: sed per se sumpsit decimas. Ideo sacerdotiūz eius erat figura sacerdotij xp̄i: qd̄ nō est subditum legi. Item ipsi accipiebāt a populo ifumo. s. a fratrib⁹: ille autē a sūmo. s. ab abraam.

¶ Deide cū dicit. (Et hūc qui habebat rē.) ostēdit excellētiā ei⁹ ex parte benedictiōis: r̄ est sua rō talis. Gen. 14. dicit q̄ melchisedech benedixit abrae. Et maior est q̄ benedicit illo cui b̄ndicit. q̄ rē. Et iō dicit q̄ melchisedech ipse b̄ndixit abraā qui habebat repromissionē. Contra. ifra. 11. Nō acceperūt repromissionē rē. R̄spōdeo. D̄m̄ est q̄ nō accepit abraam repromissionē. i. rem p̄missam: q̄ non fuit eam consecutus. habuit tamē ipsam in fide r̄ spe r̄ ad ipsum specialiter facta est repromissio.

¶ Deide cum dicit. (Sine vlla autē cōtradictiōe rē.) ponit minorē sue rōnis. S̄z hic sunt tres obiectiōes. P̄ma est de hoc q̄ dicit q̄ mior a maiore b̄ndicitur. Et ex isto loco pauperes lugidunēsēs dicūt q̄ q̄cūq̄ iustus maior ē peccatore: r̄ sic iustus laycus nō b̄ndicit a malo sacerdote: sed ecōuerso. Un̄ volūt q̄ ois iustus est sacerdos. r̄ nullus peccator est sacerdos. R̄ñdeo. D̄m̄ ē q̄ iste error nimis perniciosus est: q̄ si bonitas ministri requirāt ad collationēz sacramēti in quo est ipsa salus: seq̄tur q̄ nullus sit certus sue salutis: nec sciret se recte baptizātū: q̄ non potest scire si sacerdos sit iustus. Nullus etiā poterit eē minister: quia nemo scit vtrū odio vel amore dign⁹ sit. Eccles. 9. Et ideo d̄m̄ est q̄ aligs pōt aligd̄ facere duplr̄. Aut auctate p̄pria aut auctate alterius. Quā aut auctoritate p̄pria tūc requiritur q̄ sit iustus. Sacerdos aut t̄n̄ est minister. Un̄ nō agit nisi in virtute xp̄i. p̄ Cor. 4. Sic nos existimet homo vt ministros xp̄i r̄ disp̄atores ministerioz dei. Et iō nō nocet siue bonus siue malus fuerit. q̄ xp̄s est qui in ip̄so b̄ndicit r̄ sine vlla cōtradictiōe q̄ b̄ndicit maior est. Sc̄da obiectio est. q̄ cū xp̄s sit maior oī sacerdote quō pōt corp⁹ xp̄i a sacerdote consecrari. R̄ñdeo. D̄m̄ est q̄ sacerdos b̄ndicit mām nō aut corpus xp̄i. Item nō agit auctoritate p̄pria: s̄z auctate xp̄i qui iq̄tam de⁹ maior est corp̄ suo. Itē tertia obiectio est q̄ nō videt̄ vep̄ q̄ maior b̄ndicat semp̄ minorē: q̄ papa p̄secrat ab ep̄o: r̄ archiep̄s a suffraganeo qui t̄n̄ sunt minores. R̄ñdeo. D̄m̄ ē q̄ nec ep̄s p̄secrat papā. nec suffraganei archiep̄m: s̄z hūc hoīem vt sit papa vel archiep̄s. Itē facit h̄ vt minister dei q̄ maior est q̄ papa.

¶ Deinde cum dicit. (Et hoc qdē rē.) ostēdit p̄eeminentiā sacerdotij ex p̄te sacerdotis ex p̄ditionē ip̄i: r̄ fac talē rōnē. Illd̄ est excellētius qd̄ nō corrumpit: s̄z in sacramēto leuitico hoīes moriētes. i. p̄ mortē succedentes accipiunt decimas: s̄z ibi. i. in sacerdotio melchisedech cōtestat̄ scriptura q̄ viuūt. i. nō facit mentionē de morte eius: nō q̄ mortuus sit: s̄z q̄ significat sacerdotiū qd̄ manet in eternū. Xp̄s enī resurgēs ex mortuis iaz nō morit̄. Rom. 6. r̄ Apoc. p̄. Qui mortuus r̄ ecce sum viuus rē.

¶ Cōsequēter cuz dicit. (Et vt ita dictuz sit rē.) respondet

quidam obiectioni. Possit enim dici vix est q̄ melchisedech maior ē q̄ abraā q̄ ei dedit decimas: s̄z leui ē maior q̄ melchisedech. Et iō dicit apls q̄ hoc nō valet: qz vt ita dictum sit p̄ abraā. i. mediāte abraā z leui decimatus est ab eo supple q̄ decimas accepit. i. a melchisedech. Et sic adhuc est ipse maior q̄ leui. ¶ S̄z tra. si alicui⁹ episcopi p̄ dat decimas: nō tamē p̄pter hoc ōz q̄ episcopus sit minor illo qui decimas recipit. Ergo nec s̄l̄r in p̄posito. Respōdeo. Dōm est q̄ nō est simile: qz tota dignitas illius generis ē sacerdotum erat ex abraam: nō autē sic est de ipso: qz tota dignitas eius ex x̄po est nō ex patre suo.

¶ Deinde cuz dicit. (Adhuc enī in lumbis rē.) manifestat qd̄ dixerat z dicit q̄ leui adhuc erat in lumbis abraaz qm̄ dedit decimas melchisedech q̄ occurrit sibi: z sic abraā decimatus: decimatus est etiā leui. ¶ S̄z tra. qz sic etiā erat x̄ps in lumbis eius sicut z leui. Matth. p. Sily dauid: filij abraā. Et iō si p̄ maior est melchisedech q̄ leui: qz leui fuit decimatus: nō videt̄ rō quare x̄ps nō fuerit decimatus: z sic adhuc melchisedech maior x̄po erit. Et eadē difficultas est de peccato originali: qz vt d̄ Ro. 5. In quo oēs peccauerūt. i. in adam. Et iō videt̄ q̄ x̄ps qui eodē modo fuit in ipso sic nos ip̄z p̄ctm̄ originale traxerit. Respōdeo dicendū est q̄ totū hoc intelligit̄ in his q̄ in abraā siue in adā fuerūt s̄m rōnē seminalē z corpulētā subam quō x̄ps non fuit ibi: s̄z tñ s̄m corpulentam subam: x̄ps enim fuit cōceptus quo ad corp⁹ de materia purissima z sanctissima beate virginis: vt habet declarari. 3^a s̄niarum. 3ª distinctione.

Lectio.

III.

S ergo consumatio per sacerdotium leuiticum erat. populus enī sub ipso legem accepit: quid adhuc necessarium fuit sc̄dm ordinem melchisedech alii surgere sacerdotem: z non sc̄dm ordinē aaron dicit. Translato enim sacerdotio necesse est z vt legis translatio fiat. In quo enim hec dicuntur de alia tribu est: de qua nullus altario p̄sto fuit. Manifestum est enim q̄ ex iuda ortus sit dñs noster: in qua tribu nihil de sacerdotibus moyses locut⁹ est. Et amplius adhuc manifestum est si sc̄dm similitudinem melchisedech exurgat alius sacerdos qui non s̄m legem mādati carnalis factus est: sed sc̄dm virtutem vite insolubilis. Contestatur enim quoniam tu es sacerdos in eternū s̄m ordinem melchisedech. ¶ Reprobatio quidem sit precedentis mandati: propter infirmitatē eius z inutilitatem. Nihil enī ad perfectū adduxit lex. Introductio vero melioris spei per quam proximamus ad deū.

¶ Supra p̄bauit apls p̄eminētā sacerdotij melchisedech ad leuiticum: hic ex eodē cōcludit excellētiam sacerdotij x̄pi respectu sacerdotij leuitici. Sicut etiā supra dicit̄ est a p̄ncipio huius septimi capituli: apls p̄ tria in auctoritate psalmiste p̄bat p̄positum suūz. Et p̄mo p̄ illud s̄m ordinē melchisedech. Probauit ḡ p̄eminētā melchisedech ad leui. Et iō s̄m ordinē sacerdotij melchisedech p̄bat p̄eminētiam x̄pi ad sacerdotiū leuiticū. Un̄ facit hic magnaz vim de isto v̄bo s̄m ordinē. Et facit duas rōnes: quaz vna cōcludit q̄ sacerdotium x̄pi p̄ferretur sacerdotio leuitico. Sc̄da q̄ etiā euacuat illud z illam ponit ibi. (Et amplius adhuc manifestū est rē.) In p̄ma rōne que est conditiona-

lis pōit duo antecedētia: z p̄ oīs duo s̄ntia ibi. (Quid adhuc rē.) Et rō sua talis est. Si sacerdotium leuiticum fuisset perfectū p̄ cui⁹ ministeriū erat administratio legis: nō fuit necium q̄ surgeret alius sacerdos s̄m aliū ordinē: p̄ que etiāz alia lex ministraret sicut per leuiticū lex vetus. S̄z surgit alius sacerdos s̄m aliū ordinē. s̄m ordinē melchisedech. Ergo illud imperfectū erat. Sicut ḡ surgit sacerdotiū: ita necesse est surgere aliā legē. ¶ In ista rōne manifestū est q̄ sunt duo antecedētia. Unum p̄tinet ad sacerdotium: aliud ad legē. Dicit ḡ q̄stum ad p̄num antecedēs q̄ si eēt cōsumatio per sacerdotiū leuiticū. Quātūz vero ad 2^m dicit q̄ si p̄ sacerdotium lex administraret: qd̄ p̄bat qz sub ipso. i. p̄ eius administrationē p̄pls legē accepit non q̄ sacerdotiūz p̄cederet legē: s̄z magis eōuerso. Un̄ istud sc̄d̄ antecedēs ponit ibi cuz dicit. (Sub ipso enī rē.) Mal. 2. Labia sacerdotis custodiunt sciam: z legem de ore eius requirēt. Facit autē mētione sp̄alr de sacerdotio: vt transferat se ad legē que per offiū sacerdotale administrabat. nō enī vt dicit Hlo. potest esse sacerdos sine testamento z lege z p̄ceptis. Sacerdotiūz vō nō cōsumabat. i. p̄ficiēbat. Tota enī perfectio sua erat per legē quā administrabat. S̄z vt iam dicit nullū ad p̄fectum adduxit lex: qz nec ad p̄fectionē iusticie. Mat. 5. Nisi abūdauerit iusticia vestra plusq̄ scribarū rē. Itē nō dabat cōsumationē patrie: qz nō introducedat in vitā. Et in huius signūz ipse legislator non potuit intrare terrā p̄missiōis. Deutro. vlt. Das aut̄ duas p̄fectiones habemus per x̄pm. Esa. 60. Consumatio abbreviata iundabit iusticiā. Ro. 6. Verbū cōsumās z abbrevians in equitate. Nec sunt ḡ antecedētia.

¶ Cōsequētia vō ponit cū dicit. (Quid adhuc rē.) Et h̄ q̄stūz ad p̄mū. Quasi dicat. Si illud fuisset cōsumatum z perfectum quid adhuc fuit necium surgere aliūz rē. i. nō dixisset s̄m ordinē melchisedech: sed s̄m ordinē aaron: qd̄ quis nō fecit. ḡ erat imperfectū. Nec est tota p̄ma rō: p̄ quā p̄z q̄ sacerdotiūz x̄pi p̄ferret leuitico. Sc̄da rō p̄bat q̄ ēt ip̄m euacuat: qz perfectum euacuat imperfectū. p̄ Cor. 13. Cū venerit quod perfectum est euacuabitur quod ex parte ē. Ergo sacerdotiū x̄pi euacuat sacerdotium leuiticum. Est ergo p̄mū cōsequēs q̄ sacerdotiūz x̄pi euacuat sacerdotiū leuiticum. Secundum cōsequēs est q̄ etiā euacuatur lex que per illud administrabatur: z istud ponit cum dicit q̄ translato sacerdotio necesse est vt legis translatio fiat. Erat enim lex sub administratione sacerdotij. ḡ mutato sacerdotio necesse est q̄ lex mutetur. Et hui⁹ rō est: qz mutato fine necesse est q̄ mutetur ea que sunt ad finē: sicut qui mutat p̄positum eundi per aquam mutat p̄positum querēdi nauem. Omnis autē lex ordinatur ad cōuersionē humanā s̄m aliquod regimē. Un̄ s̄m p̄m in pollitici. mutata cōuersione necesse est mutari legē. Sicut autē lex humana ordinat̄ ad regimē humanū: ita sp̄ialis z diuina ad regimē diuinū. Hoc autē regimē designat̄ p̄ sacerdotiūz. Translato ḡ sacerdotio necesse est trāfferri legē. Signāter autē loquitur: qz nō dicit sacerdote translato. Lex enī nō respicit p̄sonā sacerdotis. Un̄ mortuo sacerdote nō mutat̄ lex nisi forte sit illa itroducta p̄ p̄sonam eius: sed mutato sacerdotio mutat̄ totus modus z ordo regiminis. Et de ista mutatio ne habet̄ Jerem. 3. Seriam domui israel z domui iuda sedus nouūz nō s̄m pactūz qd̄ pepigi cū patribus vestris rē. Ro. 8. Lex sp̄s vite in x̄po iesu liberauit me a lege peccati z mortis. Lex enim vetus dicit̄ lex peccati z mortis p̄ occasione acceptā: qz. s̄. grām nō cōferebat ex opere opato sicut sacramēta noue legis. Sed obicit̄ h̄ maniche⁹. si lex vetus fuit data p̄ diuiaz p̄uidētā cuz illa sit imutabilis: ēt ipsa lex esset immutabilis: z per consequēs nō debuit mutari. Cum ḡ mutata sit nō est data per diuinam p̄uidētā

Ad hebreos

riā. Respōdeo. Dōm est fīm q̄ dicit Aug. cōtra Sautum. Sicut sapiēs dispēsator vna eadē dispositiōe r̄ puidētia fīm diuersitatem tempoz r̄ personaz dat alia r̄ alia precepta: sic alia hyeme: alia estate: alia pueris: alia senibus: alia perfectis: alia impfectis. r̄ tamē est eadē puidētia: ita diuina puidētia imobili permanēte mutata est lex ppter mutationē tempoz: q̄ ante aduentū debuerunt dari precepta que figurarent venturū: sed post aduentum que significent venisse. Itēz data sunt illis precepta sicut pueris: in nouo vero sicut perfectis. Un̄ lex dī pedagogus quod est ppxie pueroz. Unde si in lege dicit aliquid quod sonet in perpetuitate: hoc est rōne figurati. Itē Hlo. dicit hic q̄ ista translatio sacerdotij fuit figurata. p̄. Reg. z. Quādo sacerdotius fuit translatus ad samuelē qui nō fuit de tribu leui. Contra: q̄ samuel nō fuit sacerdos: imo magis hoc fuit figuratū in trāslatione sacerdotij ab abyathar ad sadoch qui etiā erat leuita. Et dicēdum est q̄ licz samuel non eēt sacerdos: tamē aliquid sacerdotale egit: q̄ r̄ sacrificiū obtulit r̄ reges vnxit. s. faul r̄ dauid. Et q̄tum ad hoc translatū est ad ipm sacerdotius. Et sic dī in. ps. Moyses r̄ aarō in sacerdotibus eius: r̄ samuel iter eos qui iuocāt nomen eius. Itēz cōtra illud qd dicit Hlo. q̄ nō erat de tribu leuitico: q̄ p̄ Paral. 6. Helcana qui fuit pater eius r̄ ipse numeratur iter filios leui. Respōdeo. Dōm est q̄ samuel q̄tus ad aliquid fuit de tribu iuda r̄ hoc q̄tus ad matrē: s̄ q̄tū ad patrē de tribu leui: nō tamē de aaron: s̄ q̄tum ad locū fuit de monte effraym. Licz enīz vndecim tribus habuerunt certas puincias: nō tamē tribus leui: s̄ iter ipsas accēpit possessionē r̄ sic habitabat in monte effraym.

Deinde cum dicit. (In quo enī rē.) manifestat qd dixit. Et pmo q̄ sacerdotius sit trāslatū. Scdo hoc exponit ibi. (Manifestus est enī rē.) Dicit ḡ. dictus est q̄ trāslatū est sacerdotius: q̄ ille cui dixit ppheta. Tu es sacerdos: est de alia tribu. s. iuda nō de leui. sicut p̄ Mat. p̄. De qua tribu nullus p̄sto fuit altario. i. altaris ministerio. s. de iuda. S̄z cōtra. Rex oīas ingressus est templū vt poneret icensuz. z̄ Paral. 26. R̄ndeo. Dōm est q̄ licite nullus p̄sto fuit altari. vel etiā nullus impune. Ipse enī oīas grauitur fuit punitus: q̄ vsq̄ ad mortē fuit leprosus. Et si dicas cōtra illud qd dī nullus q̄ brā vgo fuit de tribu r̄ stirpe aaron: q̄ erat cognata elisabeth que fuit de filiabus aaron. Luc. p̄. Respōdeo. Dōz ē q̄ iter stirpes sacerdotales r̄ regia erāt preclariōres. vñ r̄ frequēter cōiuncte fuerūt per matrimoniu: sicut p̄ de pmo sūmo sacerdote qui accepit vxorēz filiā amnadab sororē naason q̄ fuit dux in tribu iuda. Exo. 6. r̄ etiā. 4. Reg. ii. r̄ z. Paral. 22. Joiada sacerdos duxit in vxorē iofabeth filiaz regis iozā. vnde potuit esse q̄ aliq̄ parte elisabeth esset de tribu iuda.

Deinde cum dicit. (Manifestū est enī rē.) exponit qd dixit dices: q̄ manifestū ē q̄ dñs oīz ē de tribu iuda. Mat. p̄. Apoc. 5. Uicit leo de tribu iuda rē. De q̄ nihil rē. Lex. n. mādauit nullū assumi ad misteriu tabernaculi nisi tñ de tribu leui. vnde de tribu iuda nihil de sacerdotibus locutus est moyses.

Deinde cum dicit. (Et amplius adhuc rē.) q̄z superi⁹ posuit vnā rōnē ad pbādūz q̄ sacerdotius xp̄i p̄ferē leuitico r̄ ipm euacuat id hic ponit aliā in qua ostēdit rōnē euacuationis r̄ trāsmutationis illi: r̄ vñ quadā dditionali. In qua pmo ponit duo antecedētia. Scdo duo p̄seq̄ntia ibi. (Reprobatio qdē rē.) Circa p̄mus duo fac. Qz pmo ponit illa aītia. Scdo manifestat qd dixit ibi. (Cōtestat. n. rē.) Rō sua talis. Si nouus sacerdos surgit h̄ nō erit fīm legēz carnalis mādati s̄ fīm legē vite eterne r̄ insolubilis. Et hui⁹ rō est: q̄ p̄mus fuit fīm legē illam. opz ḡ q̄ nouus sit fīm aliaz legem. si tamē surgit aliquis nouus. S̄z dōm est q̄ surgit

alius nouus. In maiori ergo sunt duo quoz vnū pertinet ad vetus testamētū. s. q̄ est mandatū carnale. r̄ hoc q̄z habebat quāsdā obseruātiās carnales: sicut circuncisionē et purificationē carnales. Itē q̄z p̄mittebat penas r̄ premia carnalia. Esa. p̄. Si volueritis r̄ audieritis me bona terre comedetis. Infra. 9. Iustitias carnis vsq̄ ad tps correctio nis ipositis. Et istud aīis ponit cuz dicit. Amplius manifestus est rē. Et p̄ q̄z p̄rinet ad nouum testm̄ qd nō dispēsāt p̄ carnalia: s̄ cōsistit in spūalibus. Est enī fīm spūalem virtutē per quas gnātur in nobis vita perpetua. Et hoc quia p̄mittunt in ipso bona r̄ pene perpetue. Infra. 9. Xps afflētens pōtifer rē. Mat. 25. Tunc ibunt hi in suppliciu eter num: iusti vō in vitā eternā. Itēz nō cōsistit in carnalibus obseruantijs: sed in spiritualibus. Jo. 6. Verba que ego locutus sum vobis virtus r̄ vita sunt. Et dicit q̄ est fīm virtutem vite insolubilis.

Cōsequēter cuz dicit. (Cōtestatur enī rē.) Manifestat qd dixerat: r̄ facit vim in hoc q̄ dicit. In eternū: q̄ si sacerdotius est eternū manifestus est q̄ dicit p̄petuitatē.

Deinde cuz dicit. (Reprobatio quidē fit rē.) ponit duo p̄sequētia. Et pmo de euacuatione veteris testamēti. Scdo de institutione noui ibi. (Introductio vō melioris rē.) P̄mus est q̄ vetus testamētū fuit fīm legē carnalis mādati: r̄ introducit aliud. ḡ p̄mū mutat. Et hoc est qd dicit q̄ fit p̄oris mādati reprobatio. S̄z cōtra. Nō reprobāt nisi maluz. Esa. ii. Ut sciat reprobare malū. Illud autē mādatum nō est maluz. Ro. 7. Lex quidē sancta r̄ mādatū sc̄m r̄ iustus r̄ bonū. Respōdeo. Dōm est q̄ nō erat malum fīm se: s̄ vt iconueniēs tempoz. Nō enī seruāda sunt in nouo sacerdotio que fuerūt in antiquo. ps. Volocauitū r̄ p̄ peccato nō postulasti: tunc dixi: ecce venio. Et id dī q̄ illud reprobāt: r̄ hoc ppter ifirmitatē r̄ inutilitatē. Illud autē dī ifirmuz qd nō pōt exequi effectus suū. p̄p̄ autē effectus legis r̄ sacerdotij est iustificare. Hoc autē lex nō potuit facere. Ro. 8. Nam qd erat ipole legi in quo ifirmabatur fīm carnez. Gal. 4. Quō cōuertimini itēz ad ifirma r̄ egena elemēta: q̄bus denuo vultis seruire. Itē inutile dī qd nō valet ad finē cōsequendūz. Hoc autē nō pōt lex: q̄ nō adducebat ad b̄titudines que finis ē hoīs. S̄z tamē suo tēpore fuit vtilis in q̄tus disponebat ad fidē. Infra. ii. Iuxta fidē oēs defuncti sunt nō acceptis repromissioib⁹. Quare autē sit ifirmū r̄ inutile: oñdit cū dīc. Nil. n. ad p̄fectōez: nec. s. iusticie: nec pariter adduxit. Un̄ erit ip̄fecta: s̄ p̄fecta fuit p̄ xpm.

Cōsequēter cuz dicit. (Introductio vō rē.) ponit scdm cōsequēs ex scdo antecedēte dices. Introductio vō melioris spei supple fit p̄ nouuz sacerdotē p̄ quas p̄ximam⁹ ad deuz. Si enī nouus surgit est fīm virtutē vite idissolubilis: hoc est aīis r̄ introductio melioris rē. r̄ hoc est aīis. p̄. Petri. p̄. Re generauit nos in spem viuā p̄ resurrectionē iesu. Itē p̄ ipm p̄ximam⁹ deo. Per pctm̄ enī disiungimur ab ipso. Esa. 59. Iniquitates v̄re diuiserūt iter vos r̄ deū v̄z r̄ pctā abscode runt facies ei⁹ a vobis. Dic est ḡ ille q̄ h̄ remouet qd facit nos appropinquare deo. h̄ autē est ille nou⁹ sacerdos. s. xps q̄ tollit peccata mūdi. Jo. p̄. Ro. 5. Iustificati ḡ ex fide pacē habeamus ad deū p̄ dñz n̄m iesuz xpm p̄ que accessus habeamus in grām istam. Lectio. III.

Quantū ē nō sine iureiurando. Alij quidē sine iureiurādo sacerdotes facti sunt. Hic autem cuz iureiurando per eum qui dixit ad illum. Iurauit dominus r̄ nō penitebit eum tu es sacerdos i eternū. Intantū melioris testamēti sponsor factus est iesus. Et alij quidem plures facti sunt sacer

notes: iccirco q̄ morte probibētur permane
re: hic autez eo q̄ maneat in eternū sempiternū
habet sacerdotiū. Unde ⁊ saluare in perpetuū
potest accedens p̄ semetipsum ad deūz semper
uiuens ad interpellandū pro nobis. Talis enī
decebat vt nobis esset pontifex. sanct⁹. inocens
impollut⁹. segregat⁹ a peccatoribus ⁊ excellen
tior celis factus. Qui non habet necessitatem
quotidie quemadmodum sacerdotes pri⁹ pro
suis delictis hostias offerre: deinde p̄ populi.
Hoc enim fecit semel se offerendo. Lex enim
constituit homines sacerdotes infirmitatem
habentes: sermo aut iurifurandi: qui post legē
est filium in eternū perfectum.

Supra apls ex vna parte auctoritatis psalmiste pbauit
q̄ sacerdotiū xpi preferi leuitico ⁊ ipm euacuat: hic idē p̄
bat ex alyis duabus ptibus. Et p̄mo ex hoc qd̄ dicit. Iurauit
dñs. Scdo ex hoc qd̄ dicit. Tu es sacerdos ibi. (Et aly qui
de plures ⁊ c.) Facit autē p̄mo talē rōnez. Illud qd̄ instituit
sine iuramēto minus validū est q̄ qd̄ instituitur cū iuramē
to: sacerdotiū autē xpi institutū est cū iuramēto: sicut ps: qz
dicit. Iurauit dñs. Sacerdotiū vero aaron nō: sicut patet
Exod. 28. Applica ad te aaron ⁊ c. Quātū ad maiores
dicit. Et q̄tum est supple q̄ nō sine iureiurādo. aly autē ⁊ c.
vsq; facti sunt. hic autē ⁊ c. Omnia ista ponunt ad pbādūz
q̄ sacerdotiū xpi sit firmitus: qz sicut supra dictū est ois p̄
missio facta in veteri testamēto p̄ iuramētū: signū est cōsi
ly diuini immobilis. Et idē: qz ad dauid ⁊ ad abraā facta fuit
ista p̄missio de xpo cuz iuramēto: spāliter dicit xps fili⁹ ipo
rū. Mat. p̄. Istud autē iuramētū designat eternitatē pote
statis xpi. Dan. 7. Potestas ei⁹ potestas eterna. Luc. p̄. Et
regni eius non erit finis. (In tm̄ melioris ⁊ c. qz sacerdo
tiū est firmitus: qd̄ ps: qz p̄ iuramētū ordinatū est: ideo opz
aliqud melius ⁊ firmitus per ipm haberi. Un̄ potest legi p̄e
cedēs littera suspensue vsq; huc q̄ inq̄tum est nō sine iur
ramēto intātū melioris ⁊ c. Sciēdū est autē q̄ sacerdos
est medius iter deuz ⁊ pplm. Deut. 5. Ego medius ⁊ seque
ster fui. Et idē qz sequester est mediator: sacerdos v3 deum
⁊ pplm ad cōcordiā reducere. Et hoc fit quasi p̄ pactuz de
bonis tēporalibus: in qbus nō cōquiescebat affect⁹ nisi car
naliū fm̄ illō ps. Quid enim mihi est in celo ⁊ c. Et ideo opoz
tuit vt superueniret alius sacerdos: qui esset sponzor. i. p̄o
missor melioris testamēti ⁊ melioris pacti: qz de bonis spi
ritualibus ⁊ stabilibus. Et hic est iesus. Jere. 31. Seriaz do
mū isrl⁹ ⁊ domū iuda fed⁹ nouū nō s3 pactū qd̄ pepigi ⁊ c.
Mat. 4. P̄niam agite appropinqbit. n. regnum celoꝝ ⁊ c.
Deide cuz dicit. (Et aly q̄ plures ⁊ c.) vti alia clausula
posita in auctate. Tu es sacerdos in eternuz. Et circa h̄ fa
cit duo. P̄mo enī ostēdit q̄re bec clausula in eternuz ap
ponit. Scdo ex hoc ostēdit sacerdotiū xpi eē maioris effi
cacie q̄ sacerdotiū veteris testamēti ibi. (Unde ⁊ salua
re ⁊ c.) Ostēdit autē q̄ iste sit verus sacerdos: qz aly probi
beban̄ morte pmanere: qz oēs necessitatē habebāt moriē
di. Un̄ aaron mortuo successit eleazar: sic ps Num. 20. Et
sic deinceps. Sic autē videmus in nālibus que sunt signa
spūaliūz q̄ icorruptibilia nō multiplicant̄ sub eadē specie.
Un̄ nō est nisi vnus sol ita in spūalibus in veteri testamē
to qd̄ fuit imperfectū multiplicati fuerunt sacerdotes. Et
hoc fuit signū q̄ illud sacerdotiū erat corruptibile: qz icor
ruptibilia nō multiplicant̄ in eadē specie vt dictuz ē: s3 iste
sacerdos. s. xps est immortalis. Manet enī in eternū sic ver

bus p̄ris eternū ex cuius eternitate redundat ēt eternitas
in corp⁹ ei⁹: qz xps resurgēs ex mortuis iaz nō morif. Ro.
6. Et iccirco ex eo q̄ manet in eternuz h3 sacerdotiūz sem
piternum. Et idē solus xps ē verus sacerdos. aly autē mini
stri ei⁹. p̄. Cor. 4. Sic nos existimet hō vt ministros xpi.
Deide cū dicit. (Un̄ ⁊ saluare ⁊ c.) ostēdit efficaciam ei⁹. Et
circa h̄ duo facit: qz p̄mo ostēdit efficaciam ei⁹. Scdo modū
isti⁹ efficacie ibi. (Accedēs ⁊ c.) Efficacia ei⁹ est: qz cā ē sem
per potēti⁹ suo effectū: ⁊ idē cā tēporalis non pōt p̄ducere
effectuz eternuz. Sacerdotiū vō xpi est eternū: nō autē le
uiticuz: vt ē pbatū. Ergo xps pōt saluare i perpetuuz. Hoc
autē nō posset fieri nisi h̄ret v̄tutē dinā. Esa. 45. Saluat⁹
ē isrl⁹ in dño salute eterna. Modus autē est qz accedēs ⁊ c.
Et describit istuz moduz a trib⁹. s. ab excellētia v̄tutis nāe
⁊ pietatis. Virtutis qd̄ qz accedit p̄ semetipm. S3 5. Ac
cedēs ad aliquē distat ab ipso: xps aut nō distat a deo. Re
spōdeo. Dñm ē q̄ apls in v̄bis istis ostēdit duplicē nām. s.
humanā fm̄ quā uenit ei accedere: qz in ipa distat a deo:
nō aut accedit a statu culpe ad statuz gr̄e: s3 p̄ cōtēplatiōez
itellec⁹ ⁊ affectuz ⁊ adeptiōē gl̄ie. Et nām dinam p̄ h̄ q̄
dicit euz p̄ semetipm accedere ad deuz. Si vō esset purus
hō nō posset p̄ se accedere. Jo. 6. Nemo pōt venire ad me
nisi pater q̄ misit me traxerit euz. Et idē cuz apls dicit q̄ p̄
semetipm accedit: ostēdit v̄tutē ei⁹. Esa. 63. Gradies in mul
titudine fortitudinis sue. Ergo accedit inq̄tum hō: s3 per
semetipm inq̄tum deus. (Excellētia vō nāe ostēdit inq̄
tum dicit. Semp viuēs. Alr enī sacerdotiū eius finiretur.
Apoc. p̄. Qui mortuus ⁊ ecce sum viuēs in secula seculozū.
Excellētia pietatis ostēdit: qz dicit. Ad interpellādū p̄ nob: qz
s3 sit ita potēs ita altus: tm̄ cuz hoc est pius: qz interpellat p̄
nobis. p̄. Cor. 2. Aduocatū habem⁹ apud p̄ez iesuz xps ⁊ c.
Interpellat autē p̄ nobis p̄mo humanitatē suā quā p̄ no
bis assumpsit repitādo. Itē scissime aie sue desideriuqz qd̄
xps de salute nostra habuit exp̄mēdo cū quo interpellat p̄
nobis. Alia littera habet accedentes per ipsum: ⁊ tunc de
signatur illi quos saluat: qz accedentes per fidem eius ad
deum. Rom. 5. Iustificati igif ex fide pacē habeamus ad
deum p̄ dñm iesum xpm per quē accessuz habemus.
Deide cuz dicit. (Talis enī decebat ⁊ c.) ostēdit excellen
tiā xpi ⁊ excellētiā ei⁹ sacerdoti. Et circa h̄ facit duo. P̄ri
mo enī ostēdit q̄ ei cōueniunt p̄fectiōes cōditionū q̄ reg
reban̄ ad sacerdotiū veteris legis. Scdo ostēdit q̄ sibi de
sunt imp̄fectiōes ei⁹ ibi. (Qui nō h3 necitatez ⁊ c.) Ponit
autē q̄tuor cōditiōes de ipso q̄ debēt eē in sacerdote lega
li. P̄mo sanctitas. Leuit. 21. Incensum ⁊ panes dei sui offe
runt: ⁊ ideo sancti erūt. Danc autem perfecte habuit xps.
Sanctitas enī importat puritatē cōsecratā deo. Xps aut
a p̄ncipio cōceptiōis sue deo consecratus fuit. Luc. p̄. Qd̄
enī ex te nasceſ sc̄i vocabif. Mat. p̄. Quod enim in ea
natum est de spūscō est. Et Dan. 9. Ungatur sanctus scōꝝ.
Scdo innocētia. Leuit. 22. Custodiant p̄cepta mea vt nō
subiaceāt peccato. Proprie autem dicitur innocētia puri
tas ad proximum. ps. Innocens manibus ⁊ c. Xps autem
summe inocēs fuit: vt pote qui peccatū nō fecit. ps. Ego in
inocētia mea igressus sum. Tertio q̄ esset ipollutus ⁊ hoc
quo ad se. Leuit. 21. Domo de semine tuo q̄ habuerit ma
culā nō offerat panes dei sui. De xpo autē dicit in figura. Exo.
12. Erit autē agnus sine macula ⁊ c. Quarto q̄ nō cōmifce
retur cū coinquinatis. Leuit. 21. Nō cōmifcet stirpez gene
ris sui vulgo gentis sue. Xps autē fuit p̄fectissime a peccōz
ibus segregatus. ps. Beat⁹ vir qui nō abyit in p̄silio impioꝝ
rū ⁊ c. Qd̄ qd̄ vez est q̄tū ad similitudinē vite. Sap. 2. Dissi
milis est alyis vita illius. Nō tamē q̄tuz ad cōuersatiōez:
qz cuz hoibus uersatus est. Baruch. 3. Et hoc p̄pter illoꝝ
conuersionem. Mat. 9. Quare cuz peccatoribus mandū

Ad hebreos

tat magister vester: Et itantuz segregatus est q̄ ē factus est excellētior celis. i. super oī celesti creatura sublimata ē humana nā in ipso. Supra 3. Sedet ad dexteraz maiestatis in excelsis rē. Ergo iste est sacerdos valde sufficiens.

Cōsequēter cuz dicit. (Qui nō h̄z rē.) remouet ab eo il lud qd̄ erat impfectiōis in sacerdote legali. Hoc autē erat qz ille idigebat sacrificio expiatiōis: vt p̄z Leuiti. 16. Im molabit vitulū p se r̄ hyrcum p pp̄lo. Ergo orabat pro se. Itē nō tm̄ semel orabat p se s̄z frequēter. Et huius rō est. qz lex instituit sacerdotes habētes infirmitatē. Sap. 9. Nō ifirmus r̄ exigui temporis rē. S̄z f̄mo diuinus qui post legē iterposito iureiurādo cōstituit filiuz qui nullaz de istis impfectionibus h̄z: s̄z oīno pfectū in eternū. i. sacerdotem duratur. Nō enīz obtulit pro pctis suis: s̄z tm̄ pro nostris. Esa. 53. Uulneratus est ppter iniquitates nostras. Itē nec frequenter pro nobis: sed tantum semel. p̄me Pet. 3. X̄ps semel p peccatis nostris mortuus est. vnica enī eius oblatio sufficit ad exhaurienda peccata toti⁹ generis humani.

CAP. VIII.

Capitulu⁹ autem super ea que dicuntur. Talem habemus pontificem: qui consedit in dextra sedis magnitudinis in celis sanctoruz minister r̄ tabernaculi veri qd̄ fixit deus r̄ non homo. Omnis enim pontifex ad offerendum munera r̄ hostias constituitur. Unde necesse est r̄ hunc habere aliquid quod offerat. Si ergo esset super terraz nec esset sacerdos cuz essent qui offerret scdm̄ legē munera qui exemplari r̄ vmbre deseruērūt celestiu⁹: sicut responsum est moysi cū cōsummaret tabernaculum. Vide inquit omnia facito scdm̄ exemplar: quod tibi ostensum est in monte.

CSupra pbauit apl̄us excellētiaz sacerdoty x̄pi ad sacerdotiū leuiticū ex parte persone: hic pbat idē ex parte ipsius sacerdoty. Et circa hoc facit duo. Primo enim ostēdit sacerdotiū x̄pi eē excellētius sacerdotio veteris legis. Et p̄mo h̄ in gnali. Sc̄do in sp̄ali ibi. (Dabit qdē r̄ p̄us rē.) i. 9. cap. Prima in duas. Primo enī ponit itētū. Sc̄do manifestat ppositum suuz ibi. (Dis enī pōtifex rē.) Circa p̄m̄ duo facit: qz p̄mo ponit moduz tradendi. Sc̄do p̄mittit que d̄z dicere ibi. (Tale habemus pontificē rē.) Dicit ḡ. Caplm̄ rē. Caplm̄ est breuis cōplexio cōtinēs multa. Et d̄r a capite: qz sicut in capite vtute r̄ quasi sūmarie p̄tinentur omnia que sunt in corpore: sic in capitulo illa que dicēda sunt. Ergo dicem⁹ in quodā capitulo: r̄ quasi in quadā sūma. Super ea rē. ly sup. pōt dicere apposituz: r̄ tunc erit sensus. Que summarie dicenda sunt superapponent̄ p̄mis sis. Uel potest designare excessuz: r̄ tūc est sensus. Ea que dicēda sunt in sūma r̄ caplo sunt maiora.

CDeide cum dicit. (Tale habemus pontificē rē.) premit tit q̄ d̄z dicere. Et p̄mo dignitatē hui⁹ sacerdoty. Sc̄do of ficiuz eius ibi. (Sāctoz minister.) Dignitas eius est qz ta lem habemus pontificē qui cōsedet ad dexterā magnitudinis in excelsis. Sedes est iudiciaria potestas q̄ aliquibus duenit tanq̄ m̄stris dei sicut oibus regibus: qz adorabūt euz oēs reges terre: vt d̄r in ps. r̄ oibus prelatis. p̄ Lor. 4. Sic nos existimet homo vt m̄stros dei. Sedes ḡ magnitudinis est excellētissima potestas iudicādi. Itē pars dex tera est potior in aiali r̄ significat bona spūalia. Qz ḡ chri stus habz iudiciariā potestātē d̄r sedere. Pater enī omne

iudiciuz dedit filio. Jo. 5. Qz vō post deus habet hoc excel lentissime sedet in dextera magnitudinis in excelsis. i. in potiorib⁹ bonis. supra. i. Sedet ad dexteraz maiestatis in excelsis. Hoc autē qd̄ d̄r cōsedere vel consedet potest referri ad x̄pm̄ f̄m̄ q̄ est deus: r̄ sic cōsedet qz habet eandē aucto ritatē iudicādi quā habet pater: s̄z distinctus est in p̄sona. Et sic ly magnitudinis accipit̄ p̄ p̄sona patris. Uel f̄m̄ q̄ homo r̄ hoc magis pp̄rie ad itētione apl̄i: qz loq̄tur de pō tificatu x̄pi qui est pontifex inq̄tum homo. Et sic cōsedet qz humanitas assumpta habet quādā associationē ad dei tatē r̄ cōsedet ad iudicāduz. ps. Eleuata est magnificentia tua sup celos. Jo. 5. Prātem dedit ei iudiciuz facere: qz fi lius hoīs est. Et sic apparet dignitas sacerdotis.

Cōsequēter cū dicit. (Scōz minister rē.) ostēdit digni tatē officy ei⁹. D̄r autē minister scōz. i. scāz ediu. i. sanctuarioz. Ministri enī antiqui accipiebāt ministeriū vt custo dirēt sacra r̄ seruiēt tabernaculo. Hoc autē excellētius h̄z x̄ps qz est minister: nō quidē inq̄tum de⁹: qz sic est auctor: s̄z inq̄tum homo. Luc. 12. Trāsiens ministrabit illis. Du manitas enī x̄pi est sicut organuz diuinitatis. Est ḡ m̄ster scōz: qz ministrat sacramenta grē in p̄nti r̄ glie in futuro. Itē est minister tabernaculi veri qd̄ est vel eius ecclia mi litās. ps. Quā dilecta tabernacula tua d̄ne vtutuz rē. Uel triumphās. Esa. 33. Tabernaculu⁹ qd̄ nequaḡz transferri poterit. ps. D̄ne qs habitabit in tabernaculo: rē. Nō autē x̄ps minister est: qz oīa bona glie p̄ ipm̄ dispēsant̄. Dic autē veri ppter duo. p̄mo ppter d̄rias ad vetus: r̄ p̄mo qz erat figurale istius. p̄ Lor. 10. Dia in figura illis contingebant. Itud autē est v̄itas illius. Est ḡ verū. i. v̄itatē p̄tinēs respe ctu figure. Sc̄do qz illud factū est p̄ hoīem. istud autē. i. vel grē vel glie est a solo deo. ps. H̄ra r̄ gliam dabit d̄ns. Ro. 6. H̄ra dei vita eterna. Et iō dicit. Qd̄ fixit deus. r̄ Lor. 5. Scimus qm̄ si terrestris domus n̄ra hui⁹ habitatiōis dis soluat̄: qz ex deo hēim⁹ domū nō manufactā eternā i celis.

CDeinde cū dicit. (Dis enī pōtifex rē.) Explicat in sp̄ali. Et circa hoc facit tria. p̄mo enī ostēdit x̄ps eē ministriū aliquoz scōz. Sc̄do q̄ nō veteris legis ibi. (Si ḡ eēt rē.) Tertio q̄ aliquoz maioz ibi. (Nūc autē melius rē.) S̄c̄c autē p̄mo talē rōnē. Dis pōtifex ad hoc cōstituit̄ vt offerat munera r̄ hostias: r̄ f̄m̄ hoc d̄r. Minister scōz. x̄ps autē ē pontifex vt supra pbatur est. Ergo necesse est ipm̄ habere aliqua que offerat. Supra. 5. Dis pontifex ex hoib⁹ assum ptus rē. Hostia est de aialibus: munera de quocunq̄ alio. Leuit. 21. Incensuz r̄ panes dei sui offerūt. Qz vō necesse fuit x̄pm̄ habere qd̄ offerret ipse seipm̄ obtulit. Sicut autē talis oblatio mūda: qz caro eius nullaz maculā peccati ha buit. Exod. 12. Erit agnus absq̄ macula masculus annicu lus. Item fuit cōgrua: qz cōgruuz est q̄ homo p̄ hoīe satis faciat. Infra. 9. Obtulit semetipm̄ immaculatu⁹ deo. Item apta ad imolāduz: qz caro eius mortalis erat. Ro. 8. Mit tens deus filiuz suuz in similitudinē carnis peccati. Itē idez ei cui offerēt. Jo. 10. Ego r̄ pater vnū sumus. Itē vnit deo il los p̄ qbus offerēt. Jo. 17. Ut oēs vnū sint sicut tu pater in me r̄ ego in te vt r̄ ipsi nobiscuz vnū sint.

CDeinde cuz dicit. (Si ḡ esset super terrā rē.) ostendit qz x̄ps nō ē minister legalium. Et circa hoc facit tria: qz p̄mo iducit quādā p̄nam. Sc̄do ostēdit ipsaz rōnabile ibi. (Lū essent rē.) Tertio pbat eam per auctoritatez ibi. (Sicut responsuz est moysi rē.) Cōsequētia vero talis est. Ergo si esset super terraz. hoc est antecedēs. Nec esset sacerdos. r̄ est cōsequens. Unde cōsequētia est vna cōditionalis r̄ le gitur multis modis. p̄mo sic. r̄ est f̄m̄ H̄lof. nec ponitur hic nominatiuus: r̄ ideo sic itelligitur. Si illud quod offer tur esset super terram rē. quod dupl̄r itelligitur. Uno mo do vt sit sensus. Si illud quod offerēt esset aliq̄ terrenum